ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ:

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ PISA

Δρ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τμήμα Επιστημων της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
antoniou.panayiotis@ucy.ac.cy

Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΕΡΕΥΝΑ PISA

- ΣΚΟΠΟΣ: Η διερεύνηση του βαθμού στον οποίο οι δεκαπεντάχρονοι μαθητές και μαθήτριες έχουν κατακτήσει τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στην καθημερινή τους ζωή.

- **ΣΥΝΗΘΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑ: Πώς τα πήγε η Κύπρος;**

Είναι όμως αυτό το σημαντικότερο ερώτημα;

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ PISA

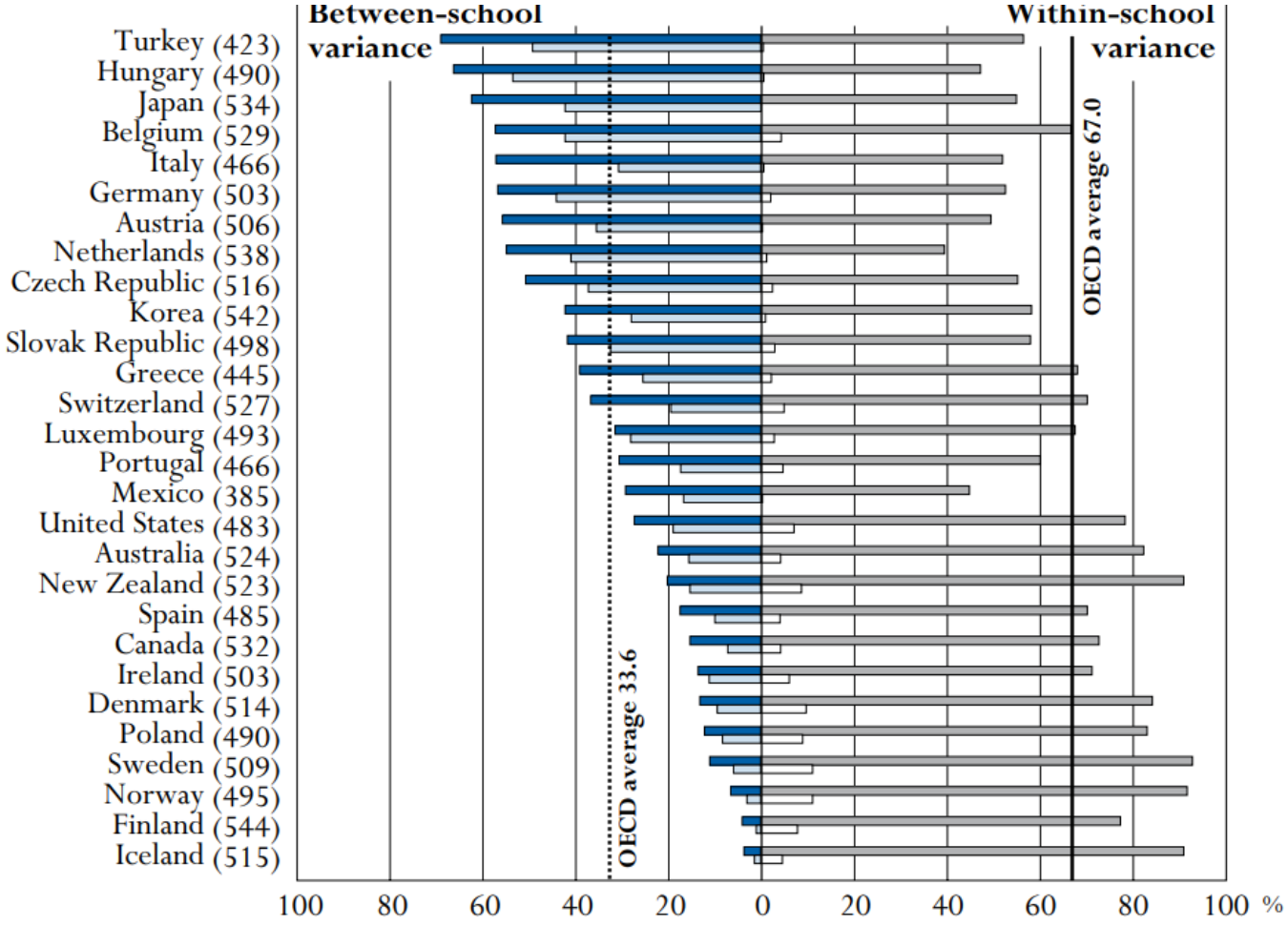

Source: OECD PISA 2003 database. Table A5.1.

StatLink: http://dx.doi.org/10.1787/332470076170

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ PISA

- Ενώ κάποια διακύμανση μεταξύ σχολείων αποδίδεται στο κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών,…

- …αντικατοπτρίζει κυρίως διαφορές στα δομικά χαρακτηριστικά των σχολικών μονάδων **και στις διαφορετικές πολιτικές και πρακτικές των διευθυντικών ομάδων και των καθηγητών στα εν λόγω σχολεία**.

OECD (2006), “Between- and within-school Variation in the Mathematics Performance of 15-year-olds”, in Education at a Glance 2006: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ PISA

- Επεμβαίνει το Πρόγραμμα PISA στο πώς θα λειτουργούν τα σχολεία στις χώρες που λαμβάνουν μέρος;

- Όχι, δεν επεμβαίνει. Τα δεδομένα αυτά επιτρέπουν στις χώρες να κάνουν συγκρίσεις, να βγάζουν συμπεράσματα για καλύτερες ενδεχομένως πρακτικές αλλά και να **αναπτύσσουν πρακτικές βελτίωσης κατάλληλες για το δικό τους σχολικό σύστημα.**

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΣΤΟΧΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΕ ΚΆΘΕ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Ο όρος πολιτική αναφέρεται σε κανονισμούς / αναμενόμενες προσδοκίες συμπεριφοράς καθώς και στα στάδια μιας διαδικασίας υλοποίησης που υιοθετούνται από τη σχολική μονάδα (Antoniou & Griaznova, 2014; Cohen & Hill, 2001).

- Ετσι, τα σχολεία αναμένεται να αποφασίσουν συλλογικά και να προτείνουν ένα σύνολο ενεργειών που αναμένεται να ακολουθήσουν οι σχολικοί φορείς (π.χ. εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς) για τη μεγιστοποίηση της μάθησης.

- Αυτό το σύνολο ενεργειών αποτυπώνεται σε επίσημα έγγραφα που δημοσιεύονται από τη σχολική ομάδα – διασαφήνιση ρόλων για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου τόσο εντός όσο και εκτός της τάξης.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Η σχολική πολιτική αντικατοπτρίζεται επίσης σε διάφορα έγγραφα που εκδίδονται περιοδικά από τη σχολική μονάδα, όπως τα πρακτικά των συναντήσεων του διδακτικού προσωπικού και ανακοινώσεις ή οδηγίες που αποστέλλονται σε εκπαιδευτικούς ή/και γονείς σε έντυπη ή ηλεκτρονική (Vitaska, 2008).

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Παρά τη σημασία της ανάπτυξης πολιτικής στη σχολική μονάδα, η κύρια έμφαση αποδίδεται συνήθως μόνο στη χάραξη πολιτικής σε κρατικό / εθνικό επίπεδο (Honig, 2006; Spillane, Reiser, & Reimer, 2002).

- Πληθώρα ερευνητικών πορισμάτων υποστηρίζουν τη σημασία θέσπισης στενευμένων πολιτικών στο επίπεδο του σχολείου που οδηγούν στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων (Reynolds et al., 2014; Kyriakides & Antoniou, 2015; Hattie, 2009).

- Η ευθύνη και ο έλεγχος των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών πρέπει να εντοπίζονται στο **επίπεδο του σχολείου**.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Τα σχολεία θεωρούνται ως η «βασική μονάδα αλλαγής και οι εκπαιδευτικοί των σχολείων (δάσκαλοι και διευθυντές) δεν είναι μόνο οι φορείς, αλλά και οι εμπνευστές, οι σχεδιαστές και οι διαχειριστές των προσπαθειών αλλαγής» (Smith & O'Day, 1991, σ. 235).

- Η σχολική πολιτική έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις ενέργειες των εκπαιδευτικών και των μαθητών αλλά και άλλων εμπλεκομένων, με τρόπο που να βελτιώνει την επίδοση των μαθητών (Leithwood, Steinbach, & Jantzi, 2002; Caldwell, 2003).

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Επιτρέπει την ανάπτυξη καλύτερα εστιασμένων και πιο αποτελεσματικών **εκπαιδευτικών διαδικασιών** που είναι πιθανό να ανταποκρίνονται καλύτερα στις συγκεκριμένες ανάγκες / συγκείμενο της σχολικής μονάδας (Kyriakides et al., 2015; Nir & Ben Ami, 2006).

Επίδραση της σχολικής πολιτικής στην Ποιότητα Διδασκαλίας και στην επίδοση των μαθητών

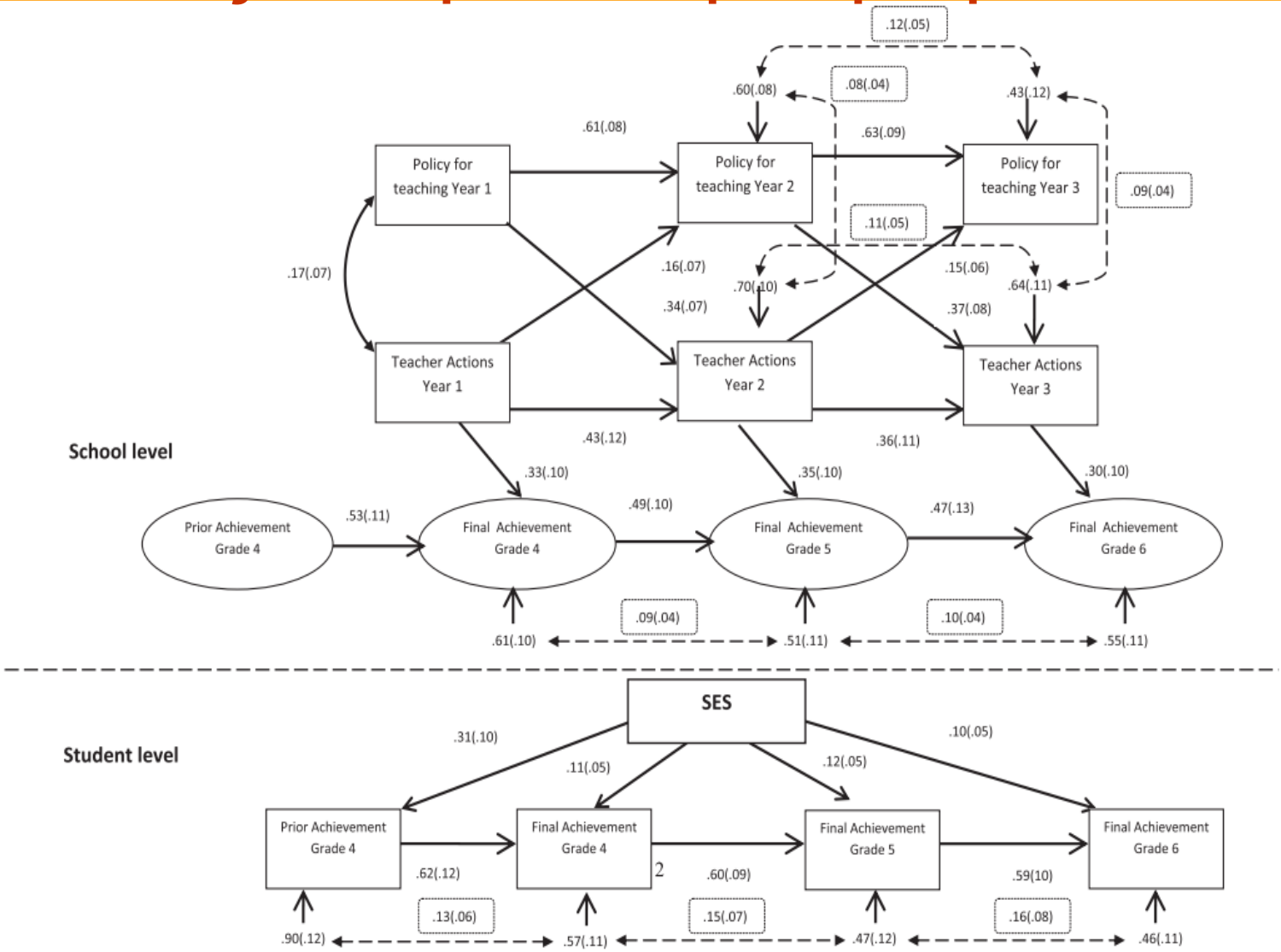

L. Kyriakides et al. / Learning and Instruction 36 (2015) 113-124

ΣΚΟΠΟΣ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Είναι σημαντικό η πολιτική του σχολείου να στηρίζεται σε εμπειρικά δεδομένα και άρα η συγκέντρωση δεδομένων για τις πτυχές λειτουργίας κάποιου σχολείου είναι απαραίτητη (π.χ. PISA)

- Βασικός σκοπός είναι να εξαχθούν σωστά συμπεράσματα για την ανάπτυξη πολιτικής και των καταρτισμό σχεδίων δράσης για τη βελτίωση του σχολείου ως προς τις διαστάσεις της ποιότητας και της ισότητας.

ΣΚΟΠΟΣ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Το Δυναμικό Μοντέλο Εκπαιδευτικής Αποτελεσματικότητας (Creemers & Kyriakides, 2008) συνδέει την οποιαδήποτε προσπάθεια βελτίωσης με πολιτικές και παρεμβάσεις που επηρεάζουν άμεσα ή/και έμμεσα δύο συγκεκριμένες πτυχές της εκπαίδευσης:
  - **(Α) Μαθησιακό περιβάλλον του σχολείου**
  - **(Β) Διδασκαλία**

Α. Πολιτική και δράσεις για βελτίωση του περιβάλλοντος μάθησης του σχολείου

- Ο παράγοντας αυτός αφορά πέντε πτυχές που καθορίζουν το μαθησιακό περιβάλλον ενός σχολείου.

1. στη συμπεριφορά των μαθητών εκτός της τάξης,
2. στις αλληλεπιδράσεις και στη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών,
3. στην προώθηση των δεσμών συνεργασίας του σχολείου με τους εξωτερικούς φορείς που εμπλέκονται στη σχολική διαδικασία,
4. στην αξιοποίηση των πηγών μάθησης που υπάρχουν στο σχολικό χώρο και
5. στην προώθηση αξιών που συμβάλλουν στη μάθηση

Α1. Συμπεριφορά μαθητών εκτός της τάξης

- Πολιτική που να αφορά στην αποτελεσματική επιτήρηση των μαθητών κατά τη διάρκεια του διαλείμματος.
  - Για παράδειγμα, εάν ένας μαθητής επισημανθεί ότι συστηματικά παραμένει μόνος στο διάλειμμα τότε θα πρέπει να προσεγγιστεί με στόχο να γίνει η διάγνωση της αιτίας του προβλήματος και να ενθαρρυνθεί σταδιακά η ένταξη του μέσα στο σχολικό περιβάλλον.
- Πολιτική που να αφορά στη συμπεριφορά των μαθητών πριν την έναρξη των μαθημάτων και μετά τη λήξη των μαθημάτων.
  - Για παράδειγμα, το σχολείο πρέπει να βρει τρόπους πληροφόρησης για τη συμπεριφορά των μαθητών στα λεωφορεία κατά τη διαδρομή προς και από το σχολείο ή έξω από το σχολείο.

Α2. Αλληλεπιδράσεις και συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών

- Είναι πολύ σημαντικό σε μια σχολική μονάδα οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους να συνεργάζονται, να συντονίζονται και να στηρίζονται ο ένας στον άλλο.

- Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο ανταλλάζοντας ιδέες και εμπειρίες για τη βελτίωση της διδασκαλίας τους και του περιβάλλοντος μάθησης της τάξης τους.

- Ανάπτυξη πολιτικής για ανταλλαγή επισκέψεων στις τάξεις τους και μετά να αναστοχάζονται για αποτελεσματικούς και λιγότερο αποτελεσματικούς τρόπους διδασκαλίας. Συζήτηση στο συντονισμό.

Α3. Προώθηση δεσμών συνεργασίας του σχολείου με εξωτερικούς φορείς που εμπλέκονται στη σχολική διαδικασία

- Κατά την ανάπτυξη της σχολικής πολιτικής και το σχεδιασμό στρατηγικών, οι σχέσεις με την κοινότητα, τους γονείς και τους συμβούλους είναι εξαιρετικά σημαντικές αφού οι φορείς αυτοί μπορούν να προσφέρουν τόσο ηθική όσο και υλική βοήθεια στο σχολείο.

- Το σχολείο πρέπει να εξηγήσει, ιδιαίτερα στους γονείς, ότι τους χρειάζεται στη διαδικασία μάθησης, ώστε να πετύχει τους στόχους τους και τα καλύτερα δυνατά μαθησιακά αποτελέσματα.

- Μπορεί να επιτευχθεί με τη σύσταση μιας επιτροπής που να περιλαμβάνει το διευθυντή του σχολείου, αντιπροσώπους του συνδέσμου γονέων, εκπαιδευτικούς, μέλη του μη εκπαιδευτικού προσωπικού του σχολείου (π.χ. μέλη της σχολικής εφορείας) και μαθητές.

Α4. Αξιοποίηση των πηγών μάθησης που υπάρχουν στο σχολικό χώρο

- Παροχή επαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής και πηγών μάθησης που βρίσκονται στην περιοχή κάλυψης του σχολείου, στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς.

- Οι πηγές αυτές μάθησης μπορεί να είναι υλικές (π.χ. οι αίθουσες και το υλικό που υπάρχει στο σχολείο) ή ανθρώπινες (π.χ. οι εξειδικευμένες γνώσεις ενός εκπαιδευτικού ή των γονιών των μαθητών για ένα θέμα).

Β. Πολιτική και δράσεις για βελτίωση της Διδασκαλίας

- Β1. Ποσότητα διδασκαλίας,
- Β2. Ευκαιρίες μάθησης
- Β3. Ποιότητα διδασκαλίας

Β1. Ποσότητα Διδασκαλίας

- Η πολιτική του σχολείου αναφορικά με την ποσότητα διδασκαλίας σχετίζεται με την ικανότητα του σχολείου να διαχειρίζεται σωστά κάποια προβλήματα που ίσως να μειώνουν το διδακτικό χρόνο.

- Ο διδακτικός χρόνος είναι πολύ σημαντικός για την επίτευξη των γνωστικών και συναισθηματικών στόχων και για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που μπορούν να μειώσουν τις διαφορές μεταξύ των μαθητών.

Β1. Ποσότητα Διδασκαλίας

Η πολιτική του σχολείου σε σχέση με:

- τη διαχείριση του χρόνου διδασκαλίας στην τάξη,
- τις απουσίες των μαθητών,
- τις απουσίες των εκπαιδευτικών,
- την κατ' οίκον εργασία που ανατίθεται στους μαθητές,
- το σχεδιασμό του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου
- το διδακτικό χρόνο που αφιερώνεται σε δραστηριότητες πέραν του επίσημου Αναλυτικού Προγράμματος (Α.Π.), όπως είναι οι πρόβες γιορτών και εκδηλώσεων.

Β2. Ευκαιρίες Μάθησης

- Η ανάπτυξη πολιτικής για αυτή την πτυχή δίνει την ευκαιρία σε μαθητές που δεν έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με εκπαιδευτικές δραστηριότητες εκτός του σχολείου να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να δραστηριοποιηθούν μειώνοντας έτσι τις διαφορές που έχουν με μαθητές με υψηλές επιδόσεις.

Β2. Ευκαιρίες Μάθησης

- Ειδικότερα, η πολιτική του σχολείου για τις ευκαιρίες μάθησης θα πρέπει να περιλαμβάνει:
  - Σωστή χρήση των σχολικών εκδρομών και άλλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων εκτός του ωρολογίου προγράμματος, και
  - Χρήση εποπτικού υλικού και τεχνολογικού εξοπλισμού στη διδασκαλία
  - Αντιμετώπιση των μαθητών με ιδιαίτερες μαθησιακές ανάγκες (π.χ. προικισμένα παιδιά, παιδιά που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες, παιδιά με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα),
  - Μακροπρόθεσμος προγραμματισμός της διδασκαλίας

Β3. Ποιότητα Διδασκαλίας

Η πολιτική του σχολείου σε σχέση με τους ακόλουθους παράγοντες, που αφορούν τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού στην τάξη:

- προσανατολισμός των μαθητών στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων
- δόμηση του μαθήματος
- υποβολή και αξιοποίηση ερωτήσεων στη διδασκαλία
- χρήση εμπεδωτικών ασκήσεων
- Αξιολόγηση του μαθητή
- ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης
- μαθησιακό περιβάλλον της τάξης
- Διαχείριση του χρόνου

Θεωρητικές παραδοχές ανάπτυξης πολιτικής στη σχολική μονάδα

1. Οι ουσιαστικές αλλαγές που οδηγούν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας ενός οργανισμού είναι αποτέλεσμα πρωτοβουλιών και δράσεων των μελών του οργανισμού.

- Αδυναμίες του μοντέλου «κέντρο-περιφέρεια» να διαφοροποιήσει τη διδακτική πράξη.
- Κοινωνική ψυχολογία: Διαδικασία της αλλαγής και στη στρατηγική προώθησης της αλλαγής.

Θεωρητικές παραδοχές ανάπτυξης πολιτικής στη σχολική μονάδα

2. Τα αποτελέσματα κάθε αξιολογικής έρευνας θεωρούνται ως σημαντικά μηνύματα ανατροφοδότησης, τα οποία πρέπει να οδηγούν σε επαγγελματική βελτίωση του κάθε μέλους του οργανισμού καθώς και σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ίδιου του οργανισμού.

Θεωρητικές παραδοχές ανάπτυξης πολιτικής στη σχολική μονάδα

3. Το αίσθημα του «ανήκειν» οδηγεί σε επιθυμητές μορφές αφοσίωσης και παρώθησης των μελών ενός οργανισμού.

- Η αφοσίωση και η παρώθηση των μελών ενός οργανισμού επηρεάζονται από τη «θέση» που κατέχει ο οργανισμός στη ζωή των εργαζομένων.

Θεωρητικές παραδοχές ανάπτυξης πολιτικής στη σχολική μονάδα

4. Τα μέλη ενός οργανισμού θεωρούν ως μέρος της αποστολής τους τη συγκέντρωση εμπειρικών δεδομένων (commitment to gathering evidence) για θέματα που αφορούν στο έργο τους.

Δημιουργία μηχανισμών συνεχούς αξιολόγησης της σχολικής πολιτικής

- Η αξιολόγηση της πολιτικής του σχολείου για τον τρόπο διδασκαλίας και η αξιολόγηση της πολιτικής του σχολείου για τη δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος μάθησης θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του σχολείου.

- Τα αποτελεσματικά σχολεία πρέπει να αναπτύσσουν συνεχείς μηχανισμούς αυτό-αξιολόγησης ούτως ώστε να μετρούν τα αποτελέσματα των στρατηγικών και των δράσεών τους.

Δημιουργία μηχανισμών συνεχούς αξιολόγησης της σχολικής πολιτικής

- Μέσα από την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας αναμένεται να εντοπιστούν οι ιδιαίτερες της ανάγκες, οι μηχανισμοί αυτοί αποτελούν μέσο για ανάπτυξη της ιδιαίτερης πολιτικής του σχολείου.

- Η ανάπτυξη μηχανισμών διαμορφωτικής αξιολόγησης σε επίπεδο σχολείου θα βοηθήσει στην αναγνώριση προτεραιοτήτων για βελτίωση.

Δημιουργία μηχανισμών συνεχούς αξιολόγησης της σχολικής πολιτικής

- Αποτελεσματικά είναι τα σχολεία εκείνα που αξιολογούν την επίδραση των στρατηγικών και των δράσεων που έχουν αναπτύξει και αναγνωρίζουν τα λάθη που έγιναν.

- Με αυτό τον τρόπο μπορούν να καθορίζουν νέες δράσεις και στρατηγικές και να αναπροσαρμόζουν την ήδη υπάρχουσα πολιτική.

Ανακεφαλαίωση – Ερωτήσεις - Συζήτηση

1. Σκοπός της έρευνας PISA
2. Διαφορές μεταξύ σχολικών μονάδων (within and between)
3. Σημασία Ανάπτυξης πολιτικής στη σχολική μονάδα
4. Περιεχόμενο πολιτικής και δράσεων ως προς το ΔΜΕΑ
5. Παραδοχές ανάπτυξης πολιτικής σε σχολικό επίπεδο
6. Σημασία Μετα-αξιολόγησης της πολιτικής

ΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΝ

ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΝ ΝΑ ΑΠΟΤΥΧΟΥΝ

Overview of Strategic-Planning

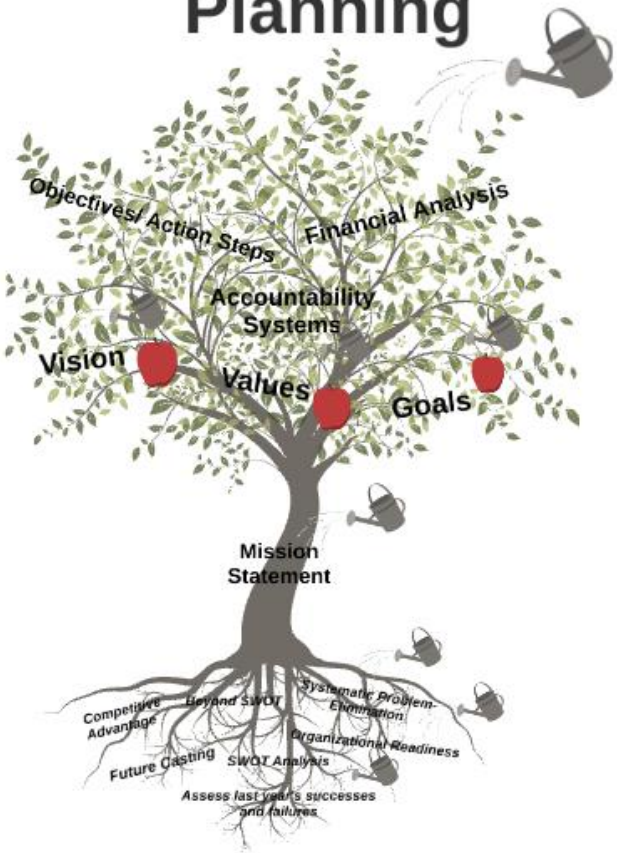

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ
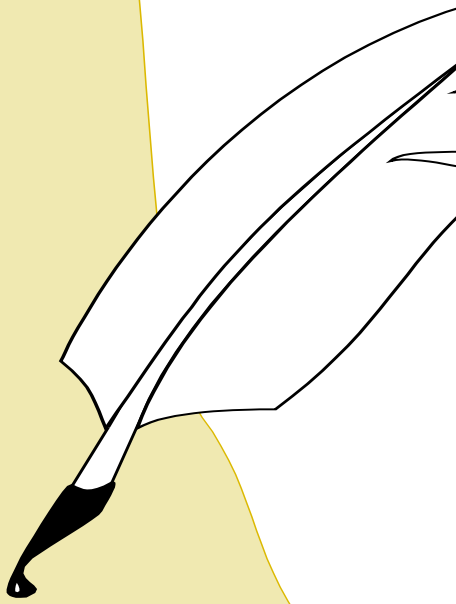
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ